

स्वयम्भूस्तोत्र
शिबिर-१
प्रवचन-१ ता. २५-३-२३ सवार
श्री आदिनाथ जिन स्तुति

श्लोक - १

स्वपर हितकारी like moon

<u>श्री ऋषभदेव - Introduction</u>	<u>श्लोकार्थ (स्वपर हितकारी)</u>
<p>* आ भरतक्षेत्रे - वर्तमान अवसरिणी काणमां प्रसिद्ध २४ तीर्थंकरोमां - आदि तीर्थंकर श्री वृषभदेवतुं स्तवन छे</p> <p>* श्री ऋषभदेव - ईश्वराकु वंशना शिरोमणि श्री नाभिराज अने मरुदेवी माताना पुत्र उता</p>	<p>I) <u>स्वयम्भूता - જે स्वયંભૂ હતા</u></p> <p>* બીજાના ઉપદેશ વિના કોઈના ઉપદેશ વિના - સ્વયં જ પોતાના ગુરુ પોતે જ - બીજા નહીં</p> <p>* Self-enlightened - Self-induced - without outside help - Without any instruction / inspiration / initiation - Attained infinite quaternary અનંત ચતુષ્ટય So called સ્વયંભૂ (શંભુ)</p>
<p>* જન્મથી - ત્રણ જ્ઞાનના ધારક હતા આત્મજ્ઞાન સ્વયં જ ઝળકી રહ્યું હતું</p> <p>* આત્મધ્યાનના બળથી અરિહંત પદ પ્રાપ્ત કર્યું કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું અનંતચતુષ્ટય પ્રગટ કર્યાં</p>	<p>* મોક્ષમાર્ગને જાણી - આરાધીને, પાલન કરીને અનંતચતુષ્ટયરૂપ થયા - પ્રાપ્ત કર્યું આત્મવિકાસ સાધી - પરમાત્મા થયા હતા</p>
<p>* ઈન્દ્ર દ્વારા રચિત સમવસરાણમાં દિવ્ય વાણીરૂપી કિરણોથી મોક્ષમાર્ગ બતાવી - ધર્મપુરુષાર્થનું સાધન બતાવી પ્રાણીમાત્રનાં અજ્ઞાન આગસ નષ્ટ કરી</p> <p>* એવા સ્વપર હિતકારી પરમાત્માનું સ્મરણ - સ્તવન એટલા માટે કરીએ છીએ આપણી ભીતર એવો પુરુષાર્થ પ્રગટ થાય</p> <p>* પંચ કલ્યાણકનું સ્મરણ</p>	<p>II) <u>ભૂતહિતેન ભૂતલે - પ્રાણીઓનું હિત કરનારા</u></p> <p>* Destroying all emotions - sensuous thoughts - Rise above all ill feelings and all beings - Become doers / well-wishers of others - Saviour of all living beings - સ્વપર હિતકારી હતા શ્રી ઋષભદેવ</p>
<p>Short અર્થ</p> <p>* ભગવાન ઋષભદેવ - સ્વયં કેવળજ્ઞાન પ્રગટ કરી - સંસારીજીવોનાં હિત માટે - દિવ્ય વચનો પ્રકાશી અજ્ઞાન નાશ કર્યું - જેમ ચંદ્રથી રાત્રિનો અંધકાર નાશ તેમ પ્રકાશતા હતા - શોભાને પ્રાપ્ત થયા હતા</p>	<p>* રાગાદિ વિકારી ભાવોનો સર્વથા નાશ થઈ જવાથી પ્રાણીમાત્રના હિત કરનારા ભૂતહિત મૂર્તિ હતા હિતોપદેશી હતા</p> <p>* કલ્યાણની દૃષ્ટિથી - નિઃસ્પૃહભાવે મોક્ષમાર્ગનો ઉપદેશ આપ્યો હિતકારી એવો મુક્તિનો ઉપાય બતાવ્યો</p> <p>* કર્તાવાદને પુષ્ટિ નહીં ઉત્તમ નિમિત્તરૂપે પ્રતિષ્ઠિત તારું કાર્ય કરી આપે એમ નહીં પણ કાર્ય કરવાનું guidance - પ્રેરણા</p>

શ્લોકાર્થ (ઉપમા)	
<p>III) સમજ્ઞસજ્ઞાનવિભૂતિચક્ષુ - સમ્યગ્જ્ઞાનની વિભૂતિરૂપ નેત્રના ધારક</p> <p>* સમ્યગ્જ્ઞાનની પૂર્ણ વિભૂતિરૂપ સર્વજ્ઞતાને પ્રાપ્ત અદ્વિતીય નેત્રના ધારક હતા</p> <p>* કેવળજ્ઞાનરૂપી નેત્રના ધારક હતા કેવળજ્ઞાનમયી દષ્ટિ હતી</p> <p>* Omniscient Possessor of ultimate knowledge Divine all-piercing sight of right knowledge</p>	<p>* શુભાશુભ મુક્ત - આસ્રવ - આશય Eg. Jumping - અટકવું નહીં - Eg. નાની ગુફામાં Eg. Police દંડ</p> <p>* શુભોપયોગના ત્રણ પ્રકાર - ક્રિયારૂપ - ભક્તિરૂપ - વિચારરૂપ - દેવ-ગુરુ કાર્યો - બહુમાન - ભેદજ્ઞાન</p> <p>* નિરતિશય - સાતિશય - નિરતિશય - શુભ નિમિત્તો સાતિશય - શુદ્ધ ઉપયોગ સહિત - 'ઉપયોગ' તરફનો ઝુકાવ / દબાઈ</p>
<p>IV) ગુણોત્કરૈઃ કરૈઃ - ગુણોના સમૂહયુક્ત તમઃ વિધુન્વતા - વચનો દ્વારા અંધકાર નષ્ટ</p> <p>* મોક્ષપ્રાપ્તિના કારણરૂપ ગુણોના સમૂહથી ભરપૂર એવાં વચનો દ્વારા જગતનો ભ્રાંતિરૂપ દુઃખમૂલક અજ્ઞાન અંધકાર દૂર કરી</p> <p>* કેવાં છે એમનાં વચનો (હિતોપદેશી) સમજાય એવાં - રસમય - હિતકારી અજ્ઞાન અંધકાર નાશક</p> <p>* Dispelling darkness of ignorance by the virtuous rays of His manifold teachings (discourses)</p>	<p>* બહુમાનથી કેવળજ્ઞાન - Eg. શાલ મહાશાલ - સોનાની થાળી - દીક્ષા - બહુમાન - કેવળજ્ઞાન</p> <p>* સદ્ભૂત સ્વગુણ પ્રશંસા - નીચ ગોત્ર - દેવ-ગુરુ વિયોગ - Eg. મરીચિ - cut habit by ગુણસ્તુતિ</p> <p>* બહુમાન - શ્રેષ્ઠ સાધન - Eg. જેમ પાણી - માછલીરૂપ સર્વ સાધન તરે</p>
<p>V) ક્ષપાકરેણેવ વિરાજિતં - ચંદ્રમા જેવા સુશોભિત</p> <p>* જેમ ચંદ્રનાં શીતળ - આનંદદાયક કિરણો રાત્રિના અંધકારને નષ્ટ કરે છે તેમ ચંદ્રની જેમ સુશોભિત છે</p> <p>* શ્રી ઋષભદેવ આ પૃથ્વી પર શોભાયમાન છે ચંદ્રની જેમ શોભાયમાન છે</p> <p>* Just as rays of moon destroy the darkness of night Shri Rushabhdev's teachings dispel ignorance</p>	<p>* મળેલ અવસર પોંખતાં આવડે - વારંવાર અવસર મળે</p> <p>* ૫ શક્તિઓ</p> <p>a) દર્શનશક્તિ - sightseeing, porn - પ્રભુદર્શન Eg. ગૌતમસ્વામી - પ્રભુદર્શન - માન ગયું</p> <p>b) શ્રવણશક્તિ - વિકથા - નિંદા film - સત્સંગ Eg. ગૌતમસ્વામી શ્રવણ - સમકિત, મુનિ, ગણધર</p> <p>c) કથનશક્તિ - વિકથા - સત્કથા Eg. પાકી કેરી - ગુણકીર્તન</p> <p>d) સમજશક્તિ - મનનો સદુપયોગ Eg. મંદબુદ્ધિ - ખીર - vomit</p> <p>e) નિર્ણયશક્તિ - બુદ્ધિનો સદુપયોગ Eg. પાપ - સાપ Eg. બીજો મનમંદિર</p>

શ્લોક - ૨
પ્રજાપતિ કર્તવ્ય
ત્યાગ પ્રહણ
(સ્મરણ of ગર્ભ-જન્મ કલ્યાણક)

<u>Introduction</u>	<u>શ્લોકાર્થ (પ્રજાપતિ)</u>
<p>* વર્તમાન અવસર્પિણી કાળના ત્રીજા આરાના અંતમાં જ્યારે ૮૪ લાખ પૂર્વ અને ૩ વર્ષ સાડા આઠ માસ બાકી હતાં ત્યારે શ્રી ઋષભદેવ ગર્ભમાં આવ્યા દેવોએ ભવ્ય ગર્ભ મહોત્સવ ઉજવ્યો</p> <p>* જન્મ પછી - મેરુ પર્વત પર જઈ ક્ષીરસાગરજળથી અભિષેક કર્યો ૩ જ્ઞાનના ધણી - ભણવાની જરૂર નહોતી</p>	<p>1) <u>પ્રજાપતિર્યઃ પ્રથમં</u></p> <p>* ઋષભદેવ ભગવાન આ અવસર્પિણી કાળના પ્રથમ પ્રજાપતિ</p> <p>* જ્યારે તેમનો જન્મ થયો ત્યારે ભોગભૂમિનો અંત અને કર્મભૂમિનો પ્રારંભ હતો કલ્પવૃક્ષ નષ્ટ થવાથી પ્રજાને આજીવિકાનું કોઈ સાધન નહોતું દેખાતું</p> <p>* ત્યારે પ્રભુએ ગૃહસ્થવાસમાં</p> <p>a) પ્રજાપતિ હોવાના કારણે પોતાનું કર્તવ્ય હોવાથી</p> <p>b) પ્રજાને શિક્ષણ આપ્યું પ્રથમ કુશળ શિક્ષક હતા</p> <p>* જન્મથી ત્રણ જ્ઞાન હતાં તેથી દેશ - કાળ - તત્કાલીન પરિસ્થિતિને જાણીને પ્રજાને શિક્ષણ આપ્યું હતું</p>
<p>* શ્રી ઋષભદેવના સમયમાં કલ્પવૃક્ષ જેનાથી પ્રજા ઈચ્છિત ભોજનાદિ સામગ્રી પ્રાપ્ત કરતી હતી - તે નષ્ટ થઈ ગયાં</p> <p>* પ્રજા આજીવિકા વિના દુઃખી થવા લાગી લોકો અંતિમ કુલકર નાભિની સમ્મતિથી શ્રી ઋષભદેવ પાસે ગયા - દુઃખ પ્રગટ કર્યું</p> <p>* ભગવાને અવધિજ્ઞાન વડે વિદેહક્ષેત્રની કર્મભૂમિની વ્યવસ્થા જાણીને ભરતક્ષેત્રમાં પણ તે વ્યવસ્થા શરૂ કરી</p> <p>* આમ, ગૃહસ્થ અવસ્થામાં પ્રભુએ આજીવિકાનાં છ કર્મો બતાવી પ્રજાનું રક્ષણ કર્યું</p>	<p>* હિંદુ ધર્મમાં બ્રહ્મને પ્રજાપતિ કહે છે બ્રહ્મ - સૃષ્ટિના કર્તા શ્રી ઋષભદેવે કર્મભૂમિના પ્રારંભમાં બ્રહ્મની જેમ કર્મભૂમિરૂપ સૃષ્ટિની તત્કાલીન રચના કરી હતી</p>
<p>* આ કાર્ય ૮૩ લાખ પૂર્વ વર્ષ સુધી ચાલ્યું બે વિવાહ કર્યા - ભરત, બાહુબલિ આદિ પુત્ર બાહ્લી, સુંદરી આદિ પુત્રીઓને જન્મ આપ્યો</p> <p>* મુનિવ્રત ધારણ કરવા યોગ્ય ભાવને રોકનારા પ્રત્યાખ્યાનાવરણીયના ઉદયમાં જળકમળવત્ રહ્યા - નીતિથી રાજ્ય કર્યું શિક્ષણ આપ્યું</p> <p>* પછી સર્વ ત્યાગી - મુનિવ્રત ધારણ કરી કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું - સર્વોત્કૃષ્ટ બન્યા</p>	<p>* તેથી પ્રજાના પતિ અર્થાત્ સ્વામી કહેવાયા</p>
<p>* આ શ્લોકમાં આચાર્યે પ્રભુનાં ગર્ભ - જન્મ - ગૃહસ્થજીવનનો ઉલ્લેખ કર્યો છે</p>	<p>* As Bharat region - due to passage of time was turning from land of abundance and enjoyment (ભોગભૂમિ) to land of action (કર્મભૂમિ) taught people means of livelihood</p>

શ્લોકાર્થ (વ્યવહારશિક્ષણ)	શ્લોકાર્થ (ત્યાગી)
<p>II) <u>जिजीविषुः शशास कृष्यादिषु कर्मसु प्रजाः</u> At the dawn of karmabhoomi realising the necessity of work for survival - initiated people into learning six vocations</p> <p>* જેમણે કર્મભૂમિના પ્રારંભમાં જીવવાની ઈચ્છા રાખનાર લોકોને જીવનના ઉપાયો જાણવાની ઈચ્છાવાળા પ્રજાજનોને કૃષિ આદિ ૬ કર્મોનું શિક્ષણ આપ્યું હતું</p> <p>* ૬ કર્મો આ પ્રમાણે -</p> <p>૧) કૃષિ = ખેતીનું કાર્ય - cultivation, farming ૨) અસિ = શસ્ત્ર ચલાવવાં વિદ્યા - arms / weapons ૩) મસિ = લેખનકાર્ય - use of ink letters / symbols ૪) વિદ્યા = ગાયન, વાદન આદિ - music, dancing ૫) શિલ્પ = ચિત્રકળા, વસ્તુકળા આદિ - handicrafts creation ૬) વાણિજ્ય = વ્યાપાર - trade</p>	<p>III) <u>प्रबुद्धतत्त्वः -</u> હેય-ઉપાદેયને જાણીને મમત્વતો નિર્વિવિદે વિદાંવરઃ - આસક્તિ ત્યાગી - સર્વોત્કૃષ્ટ પદ પ્રાપ્ત કર્યું</p> <p>Later on - having the true knowledge Knowing the true worth of all things worth keeping or discarding He became detached - renounced all worldly attachments and became supreme amongst all wise people</p> <p>* પછી હેય (સંસાર, સંસારનાં કારણ) ઉપાદેય (મોક્ષ, મોક્ષનાં કારણ) જાણીને - વિરક્ત એવા પ્રભુ સર્વ સંબંધોને છોડી - ત્યાગી બન્યા</p> <p>* હેય-ઉપાદેય તત્ત્વના વિશેષ જ્ઞાન વડે</p> <p>a) પ્રજા - કુટુંબીજનો - સ્વશરીર - ભોગોથી વિરક્ત બની - મુનિવ્રત ધારણ કર્યું b) Left ૨ પત્ની - ભરત, બાહુબલિ આદિ ૧૦૦ પુત્રો - બાહ્લી, સુંદરી પુત્રીઓ છોડી મુનિ બન્યા</p>
<p>* Setting the order - rule of law Became the first પ્રજાપતિ Ruler of the world</p> <p>* નગરીની રચના કરી રાજા - પ્રજાનો વિભાગ સ્થિર કર્યો વ્યવસ્થાનું સ્થાપન કર્યું So પ્રજાના સ્વામી બન્યા</p> <p>* Established caste system (વર્ણવ્યવસ્થા) - So that they excel in their field - દંડવ્યવસ્થા પણ સ્થાપી - સંતોષપૂર્વક જીવન જીવવાનો માર્ગ બતાવ્યો</p>	<p>* ગૃહસ્થાવસ્થા - સંન્યસ્તાવસ્થા ધર્મનું પાલન ગૃહસ્થાવસ્થામાં હોવા છતાં પણ થઈ શકે છે પરંતુ પૂર્ણ મોક્ષમાર્ગ સાધુપદમાં જ થઈ શકે છે</p> <p>* તેથી સાધુપદ ધારણ કરી તપસ્યા પણ કરી ઉદાસીનપણે વિચરતાં કેવળજ્ઞાનપદ પ્રાપ્ત કર્યું તીર્થની સ્થાપનાથી તીર્થંકર બન્યા સર્વોત્કૃષ્ટ - શ્રેષ્ઠ પદ પામ્યા</p>

શ્લોક - ૩

Took Diksha

અધિકારીપણું

(સ્મરણ of દીક્ષા કલ્યાણક)

Introduction	શ્લોકાર્થ (કેવા હતા)
<p>* આ શ્લોકમાં બતાવ્યું છે કે જે મુનિપદ ધારણ કરે તેમાં કેવી યોગ્યતા હોવી ઘટે</p> <p>* તેનામાં મુમુક્ષુતા - જિતેન્દ્રિયપણું - સ્વાધીનતા - સહનશીલતા - પ્રતિજ્ઞાબદ્ધપણું અવશ્ય હોવાં જોઈએ</p>	<p>1) છ ગુણોનું કથન</p> <p>1) <u>મુમુક્ષુ: - Desirous of liberation</u></p> <p>a) મોક્ષના અભિલાષી / ઇચ્છુક હતા</p> <p>b) સંસારસાગરથી પાર પામવું હતું</p> <p>c) વૈરાગ્યવાન હતા</p> <p>- અસાર અને અનિત્ય સંસારથી મુક્ત થવાની તીવ્ર ઉત્કંઠા હતી</p>
<p>* જેનામાં આવા ગુણો ન હોય</p> <p>a) તે કદાચિત વિષયવાસનાને આધીન થઈ જાય</p> <p>b) કષ્ટ પડ્યે ગભરાઈ જાય</p> <p>- સંયમથી ભ્રષ્ટ થઈ જાય</p> <p>* જે ખ્યાતિ - પૂજા - લાભાદિ કારણે સાધુ થયો હોય તે મુનિવ્રત પાળવામાં અસમર્થ રહેશે માત્ર મુમુક્ષુ જીવ જ ટકી શકે</p>	<p>2) <u>इक्ष्वाकुकुलादि: - First in Ikshvaku dynasty</u></p> <p>a) ઇક્ષ્વાકુ વંશના આદિરાજા હતા</p> <p>- ઇક્ષ્વાકુ કુળના આદિપુરુષ</p> <p>b) સમસ્ત રાજવંશોમાં આદિપુરુષ હતા</p> <p>- શૂરવીર હતા</p> <p>c) ઇક્ષ્વાકુ વંશના શિરોમણિ ક્ષત્રિય શૂર હતા</p>
<p>* એવો મુનિ મોક્ષમાર્ગી છે</p> <p>- જે અંતર્મુહૂર્તથી અધિક પ્રમાદમાં નથી રહેતો</p> <p>- પ્રચુર આત્મસંવેદન કરતો હોય</p> <p>આત્મરસિક હોય</p> <p>* પ્રભુ આદિનાથમાં દીક્ષા લેતી વખતે મુનિપણાને યોગ્ય સર્વ ગુણો મોજૂદ હતા - six ગુણો</p>	<p>3) <u>आत्मवान् - Controller of senses</u></p> <p>a) જિતેન્દ્રિય હતા</p> <p>- ઇન્દ્રિયો / મનને વશમાં રાખનાર</p> <p>- ઇન્દ્રિય / મનનો વિજય કરી</p> <p>b) આત્મસ્થ રહેવાવાળા હતા</p> <p>c) પ્રલોભનોમાં ફસાતાં નહોતા</p>
<p>* આ શ્લોકમાં આચાર્યે પ્રભુની દીક્ષા અવસ્થાનું સ્મરણ કર્યું છે</p>	<p>4) <u>प्रभु: - Competent and independent</u></p> <p>a) કોઈને આધીન નહીં - સ્વતંત્ર હતા</p> <p>b) કોઈ કર્મ / પરિવાર રોકવા સમર્થ નહોતાં</p> <p>c) વળી સામર્થ્યવાન પણ હતા</p> <p>- Will power was strong</p> <p>5) <u>सहिष्णु: - Tolerant to all hardships and challenges</u></p> <p>a) ભૂખ, તરસ આદિ ૨૨ પરિષહોને</p> <p>- સહન કરવામાં શક્તિમાન સમર્થ હતા</p> <p>- પરિષહો વચ્ચે અચળ - અજેય</p> <p>b) લગાતાર એક વર્ષ સુધી ક્ષુધા-તૃષ્ણા</p> <p>c) બાધાઓને સહન કરવાવાળા (સહનશીલ)</p>

શ્લોકાર્થ (દીક્ષાગ્રહણ)

6) અચ્યુત: - Resolute in determination
unshakeable

- a) ગ્રહણ કરેલ વ્રતોમાં અચળ રહેનારા હતા
- પ્રતિજ્ઞાઓથી ચલિત ન થયા
- b) પ્રલોભન / પીડામાં અવિચલિત રહેવાવાળા
- નિશ્ચલ - ડગ્યા નહીં ઉપસર્ગમાં
- c) અનેક રાજાઓએ (૪૦૦૦) સાથે દીક્ષા લીધેલ
પણ ભ્રષ્ટ થયા કારણ કે
મુમુક્ષુતા નહોતી - જિતેન્દ્રિય નહોતા
માત્ર સ્વામીભક્તિથી દીક્ષા લીધી
તેથી સ્થિર ન રહી શક્યા

II) ય: વિહાય - Who renounced
સાગરવારિવાસસં - Sea water clothes
વધૂમિવેમાં - Like a bride
વસુધાવધૂં સતીમ્ - Wife like earth
virtuous

- * Renounced His vast empire
which has extended upto seas
- Leaving his two virtuous
queens - સુનંદા અને યશસ્વતી
- He embraced monkhood
- * સમુદ્રના જળરૂપ વસ્ત્ર ધારણ કરવાવાળી
(સમુદ્ર પર્યંત વિસ્તરેલી)
- ધનધાન્યથી આબાદ એવી
પૃથ્વી - સામ્રાજ્યને છોડી
- * જેમ અંત:પુરની સ્ત્રી સુનંદા
અને યશસ્વતીને છોડી
- * ત્યાગ કરી દીક્ષા ગ્રહણ કરી

- * પૃથ્વી - મહિલા
સમુદ્ર પર્યંત - સફેદ વસ્ત્ર ધારણ
આબાદ - ધન, ધાન્યથી
- * આબાદ પૃથ્વીનો ત્યાગ કર્યો
જેમ બે પતિવ્રતા પત્નીનો ત્યાગ કર્યો

- * અર્થાત્ વિશાળ રાજ્ય અને
કુટુંબ પરિવારનો ત્યાગ કરી
મુનિદીક્ષા ધારણ કરી

શ્લોક - ૪
After Diksha
till મોક્ષ
(સ્મરણ of જ્ઞાન-મોક્ષ કલ્યાણક)

<u>Introduction</u>	<u>શ્લોકાર્થ (દીક્ષા પછી)</u>
<p>* આ શ્લોકમાં આચાર્યે</p> <p>- પ્રભુની દીક્ષાથી જ્ઞાન-મોક્ષ ત્રણ અવસ્થાનું સ્મરણ કર્યું છે</p>	<p>I) <u>સ્વદોષમૂલં</u> - Root of all faults <u>સ્વસમાધિતેજસા</u> - By intense meditation <u>નિનાય</u> - Finished <u>નિર્દયભસ્મસાક્ત્રિયામ્</u> - Mercilessly annihilated</p>
<p>* શ્રી ઋષભદેવે સાધુ બની</p> <p>- દિન-રાત આત્માનુભવરૂપી અગ્નિ જલાવવાનો પુરુષાર્થ કર્યો</p>	<p>* Having destroyed ruthlessly With / in powerful fire of શુક્લધ્યાન (pure intense meditation) Annihilated all 4 types of destructive karmas which are the root of all shortcomings and attained stage of અરિહંત</p>
<p>* તેના બળેથી ધર્મધ્યાનની</p> <p>- પૂર્ણતા કરી - પછી</p> <p>- શુક્લધ્યાનને પ્રગટાવ્યું</p>	<p>* જેમણે રાગ-દ્વેષ - કામક્રોધાદિ સમસ્ત દોષોનું મૂળ કારણ એવાં ૪ ઘાતી કર્મો પોતાના શુક્લધ્યાનરૂપી અગ્નિ વડે નિર્દયતાથી ભસ્મીભૂત કર્યા</p>
<p>* શુક્લધ્યાનના બળથી</p> <p>a) પહેલાં મોહનીય કર્મ નાશ કર્યું - વીતરાગભાવ પ્રગટાવ્યો</p> <p>b) અંતર્મુહૂર્તમાં (૧૨મે) બીજાં ૩ ઘાતી નાશ - કેવળજ્ઞાન - કેવળદર્શન પ્રગટાવ્યું</p>	<p>* નિર્દયતાપૂર્વક - ઉગ્રતાથી સમૂળ નષ્ટ કર્યા / જડમૂળથી નાશ Not in ઉદય or સત્તા</p>
<p>* અનંતચતુષ્ટય પ્રગટ કરી</p> <p>- ભવ્ય જીવોને ઉપદેશ આપ્યો</p> <p>- મોક્ષમાર્ગ બતાવ્યો (તીર્થંકરપણે)</p>	<p>* દીક્ષા લીધા પછી જેમણે ૧,૦૦૦ વર્ષ સુધી કઠોર તપસ્યા અને ધ્યાન વડે ૧૩મું ગુણસ્થાનક પ્રાપ્ત કર્યું</p>
<p>* આયુના અંતે</p> <p>a) ૪ અઘાતી કર્મોનો નાશ કરી</p> <p>b) કૈલાસ / અષ્ટાપદ પર્વતથી - મોક્ષગમન કર્યું</p> <p>c) ત્રણ લોકના અગ્ર ભાગ પર પહોંચી</p> <p>d) અવિનાશી આનંદસ્વરૂપ અમૃતનું નિરંતર પાન કરવાવાળું પરમેશ્વરપદ પ્રાપ્ત કર્યું</p>	<p>* મોહનીય નાશ કરે ૧૨મે ક્ષીણમોહ ગુણસ્થાનકે અંતર્મુહૂર્તમાં - બાકીનાં ૩ નાશ કરી અરિહંતપદ પ્રાપ્ત કર્યું</p>

શ્લોકાર્થ (કેવળજ્ઞાન)	શ્લોકાર્થ (મોક્ષ)
<p>II) જગાદ તત્ત્વ - Told તત્ત્વ જગતે અર્થિને અજ્ઞાસા - To those ambitious of acquiring knowledge of reality</p> <p>* Unravelled the true nature of substances to beings desires of seeking truth</p>	<p>III) બભૂવ - Attained બ્રહ્મપદામૃત - Owner of બ્રહ્મપદ ઈશ્વરઃ - Possessor of eternal bliss</p> <p>* In the end</p> <p>a) Attaining the stage of Siddha attained complete liberation</p> <p>b) Became the owner of everlasting bliss of મોક્ષ</p>
<p>* ત્યારબાદ તીર્થંકર અવસ્થામાં શ્રી ઋષભદેવ</p> <p>a) યત્ર તત્ર વિહાર કરતાં</p> <p>b) મોક્ષના અભિલાષીઓને</p> <p>c) પરમાર્થ ઉપદેશ કર્યો</p> <p>* દીર્ઘકાળ સુધી</p> <p>- સમવસરણમાં ધર્મોપદેશ</p> <p>- તત્ત્વનું સ્વરૂપ નિરૂપ્યું</p> <p>- ભવ્ય જીવોને હિતોપદેશ આપ્યો</p> <p>* Only after reaching અર્હત stage</p> <p>a) Did He give મોક્ષમાર્ગનો ઉપદેશ - Not before that</p> <p>b) સંપૂર્ણ - વિકારી ભાવો નષ્ટ કરી - સર્વજ્ઞ થયા બાદ જ ઉપદેશ કર્યો</p> <p>c) ત્યાં સુધી મૌનપણે રહ્યા</p>	<p>* આયુના અંત સુધી ઉપદેશ કર્યો</p> <p>a) પછી બાકીનાં ૪ અઘાતીનો નાશ આયુ અંતે</p> <p>b) સિદ્ધદશા પ્રાપ્ત કરી (from અષ્ટાપદ કૈલાસ)</p> <p>* દેહત્યાગ પછી લોકાંતે સ્થિર</p> <p>a) અવિનાશી - આનંદરૂપી અમૃતનું નિરંતર પાન કરવાવાળા પરમેશ્વર બન્યા</p> <p>b) અનંતસુખના સ્વામી બન્યા</p> <p>* છેવટે</p> <p>a) બ્રહ્મરૂપી અમૃત સ્વસ્થિતિરૂપ મોક્ષપદ પ્રાપ્ત કરી</p> <p>b) અવિનાશી - અનંતસુખના સ્વામી બન્યા</p> <p>c) પરમેશ્વરપદને પ્રાપ્ત કર્યું અલૌકિક સિદ્ધદશા પામ્યા</p>

શ્લોક - ૫
પૂજ્ય-પૂજકનું સ્વરૂપ

<u>Introduction</u>	<u>શ્લોકાર્થ (દશા)</u>
<p>* સ્તુતિ અને સ્તુતિનું ફળ</p> <p>a) કયા ગુણોની સ્તુતિ કરવી</p> <p>b) સ્તુતિનો હેતુ - ફળ શું ઈચ્છવું</p>	<p>I) <u>વિશ્વચક્ષુ: - All-knowing omniscient</u></p> <p>* જે કેવળજ્ઞાનરૂપી ચક્ષુના ધારક છે</p> <p>a) ત્રિકાળવર્તી પદાર્થોને તેમની સર્વ પર્યાયો સહિત યુગપત્ જાણનાર છે</p> <p>b) જેમનું જ્ઞાન સમસ્ત પદાર્થોને વિષય કરવાવાળું છે</p>
<p>* પ્રભુના આંતરિક ગુણો</p> <p>a) પ્રભુનું જ્ઞાન પૂર્ણ - કેવળજ્ઞાની - પ્રભુનું જ્ઞાન શુદ્ધ - નિરંજન</p> <p>b) સત્પુરુષો દ્વારા પૂજિત</p> <p>c) કર્મોને જીતનાર = અપ્રભાવિત નાશ</p> <p>d) અનેકાંત નિરૂપણ = કલ્યાણકારી</p>	<p>* Possessor of power to see simultaneously the whole world</p> <p>- સર્વજ્ઞતાને ધારણ કરવાવાળા</p> <p>- સર્વ પદાર્થો પ્રકાશિત in His jnan</p>
<p>* સર્વજ્ઞતા વિના નિરૂપણથી</p> <p>- એકાંતવાદ પોષાય</p> <p>- પ્રભુ સર્વજ્ઞ - so નિરૂપણ શુદ્ધ</p> <p>- અનેકાંત સ્થાપનાર - કલ્યાણકારી</p>	<p>II) <u>વૃષભોઽર્ચિત: સતાં - Worshipped by nobility</u></p> <p>* ઈન્દ્ર, ગણધરાદિ સત્પુરુષો દ્વારા પૂજનીય - વંદનીય છે</p> <p>worshipped by noble beings</p>
<p>* પૂજ્ય કોણ?</p> <p>- સર્વજ્ઞ - વીતરાગી - હિતોપદેશી ગુણોના ધારક</p>	<p>* ધર્મથી શોભિત છે</p> <p>ધર્મી જીવના પૂજ્ય - સેવ્ય</p> <p>Ideal of સત્પુરુષો</p>
<p>* પૂજક કોણ?</p> <p>- No ભૌતિક કામના</p> <p>- માત્ર ચિત્તશુદ્ધિ હેતુ</p>	<p>III) <u>સમગ્રવિદ્યાત્મવપુ: - Omniscience personified</u></p> <p>* કેવળજ્ઞાનરૂપી પૂર્ણ વિદ્યા જ</p> <p>- જેમના આત્માનું શરીર છે</p> <p>a) સર્વજ્ઞતા જ તેમનું શરીર છે</p> <p>b) મોક્ષ પામ્યા માટે માત્ર જ્ઞાનરૂપ શરીરના ધારક છે</p>
<p>* પ્રયોજન</p> <p>કષાય પુષ્ટ? કષાય નાશ?</p> <p>- કામનાથી પુષ્ટ - સંસારવૃદ્ધિ</p> <p>- પવિત્રતાથી નાશ - સંસારછેદ</p>	<p>* સમસ્ત પદાર્થોને વિષય કરવાવાળી બુદ્ધિ જ</p> <p>- જેમના આત્માનું શરીર છે</p> <p>a) All-pervading wisdom is His body</p> <p>b) Possesses no material body as has attained Siddhahood</p>
<p>* વીતરાગની સ્તુતિથી - ભક્ત</p> <p>- પોતાને કૃતાર્થ માને છે</p> <p>- પવિત્ર થાય છે</p>	
<p>* સમન્તભદ્રાચાર્યજીની ભાવના / દશા</p> <p>- વ્યક્ત થાય છે</p> <p>- વીતરાગતા સિવાય અન્ય કાંઈ નહીં</p>	

<u>શ્લોકાર્થ (દશા)</u>	<u>શ્લોકાર્થ (વિનંતી)</u>
<p>IV) <u>નિરજ્ઞન: - Absolutely pure</u></p> <p>* ત્રિવિધ કર્મભળથી મુક્ત છે</p> <p>- જ્ઞાનાવરણીયાદિ દ્રવ્યકર્મો - રાગાદિ ભાવકર્મો કલંકથી મુક્ત એવા નિરંજન છે</p> <p>* Has annihilated 4 karmas</p> <p>- Whose જ્ઞાન is free of dirt</p> <p>- Attained નિર્મળતા (અમળ સ્વરૂપી દશા નિર્મળ દશા)</p>	<p>* <u>સ વૃષભ: - Pray that Shri Rushabhdev પુનાતુ ચેતો મમ - Purify my soul</u> Cleanse my soul</p>
<p>V) <u>નાભિનંદન: - Son of Nabhi Raja</u></p> <p>* ચૌદમા કુલકર નાભિના પુત્ર છે</p> <p>- ત્રીજા આરાનો અંત - કલ્પવૃક્ષ નષ્ટ</p> <p>- Worry about livelihood</p> <p>- Wise men called Kulkar enlightened them (14 - last નાભિ)</p> <p>- Laid foundation of civilisation law and order also</p> <p>- ધર્મ / નીતિના વ્યવહાર બતાવ્યા</p>	<p>* મારા આત્માને પવિત્ર કરો</p> <p>- સર્વ રાગાદિ દોષોથી શુદ્ધ કરો</p> <p>- મારા ચિત્તને નિર્મળ કરો</p> <p>* તેમની સ્તુતિ કરતાં</p> <p>- મારા હૃદયની કલુષતા (કષાયો શાંત થાઓ)</p> <p>- કર્મની કલંકતા દૂર થાઓ</p>
<p>VI) <u>જિનો - Victorious</u></p> <p>* કર્મરૂપી શત્રુઓને જીતવાવાળા</p> <p>Conqueror of karmic enemies</p> <p>* ધર્મતીર્થના આઘ પ્રવર્તક</p> <p>સર્વ શત્રુઓને જીતી જિન થયા</p>	<p>* સ્તુતિનું ફળ - ચિત્તશુદ્ધિ</p> <p>- Not any ભૌતિક કામના સ્ત્રી, પુત્ર, ધન, કષ્ટો દૂર થાઓ etc.</p> <p>* I pray - Shri Rushabhdev</p> <p>- Cleanse my soul - purify me</p> <p>- Sanctify me</p>
<p>VII) <u>જિતક્ષુલ્લક વાદીશાસન: - Triumphed over petty absolutists</u></p> <p>* ક્ષુલ્લક એકાંતવાદીના શાસનને જીતનાર</p> <p>- અનેકાંત શાસનની સ્થાપના કરનાર</p> <p>- તેથી એકાંતવાદીઓને જીતનાર</p> <p>- Can't be triumphed by અલ્પજ્ઞાનીઓ</p> <p>* જીતનાર - not ખંડન કરનાર</p> <p>- સમન્વય કરનાર - અપેક્ષા બતાવનાર</p> <p>- They show 1 ધર્મ - વસ્તુ અનંત ધર્મ</p> <p>- પરસ્પર વિરુદ્ધ પ્રતીત - અપેક્ષાએ બતાવનાર</p> <p>* વસ્તુસ્વરૂપ યથાર્થ દર્શાવી</p> <p>- એકાંતમતને જીતનાર - અજેય</p> <p>- Triumphed over petty - narrow-minded - one sided views</p>	<p>* કલંકરહિત - નિરંજન પ્રભુ</p> <p>- તેમની સ્તુતિનું શું ફળ હો</p> <p>- કલંકરહિત બનું</p>

પ્રવચન-૨ તા. ૨૫-૩-૨૩ બપોર

શ્રી અજિતનાથ જિન સ્તુતિ

શ્લોક - ૧

નામની સાર્થકતા

Introduction (નામ મહિમા)	શ્લોકાર્થ (Name)
<p>* આદર્શનો નિર્ણય - ૧૮ દોષરહિત - અવલંબન લઈ - તે રૂપ થવાની ભાવના - બહુમાન સાથે - પ્રાર્થના, ભક્તિ, વિનય</p> <p>* અવલંબન જરૂરી? - Eg. જો helicopter - switch = not necessary - Eg. જો plane - runway = substitute by ભક્તિ</p> <p>* પ્રભુભક્તિમાં જોડાતાં - Eg. Morphine injections - તન, મન શીઘ્ર શાંત - ભક્તિમાં - અન્ય વિકલ્પો શાંત</p> <p>* અવલંબન લેતાં - સ્મરણ - Eg. Plane - મુસાફરીની ઈચ્છા - સ્મરતાં - તે રૂપ થવાની ભાવના</p>	<p>I) <u>ત્રિદિવચ્યુતસ્ય - Descended from heaven</u></p> <p>* શ્રી ઋષભદેવ પદ્મી ઘણા કાળ પદ્મી - ક્ષત્રિય વંશમાં જન્મ થયો હતો</p> <p>* સ્વર્ગથી અવતરિત થયા - અજિતનાથ પ્રભુ દેવલોકથી અવતર્યા - વિજય નામના અનુત્તર વિમાનથી ચ્યુત થઈને - અયોધ્યાના રાજા જિતશત્રુની રાણી વિજયસેનાના ગર્ભથી ઉત્પન્ન થયા</p> <p>* Second Tirthankar - Shri Ajitnath - Descended directly from Anuttar heaven into the womb of His mother - Born to Queen Vijaysena wife of King Jitshatru of Ayodhya</p>
<p>1) <u>જ્ઞાન ગરીબી (no વિવેક)</u> - Eg. દુર્યોધન - શ્રીકૃષ્ણ - can't do / can't stop visible - invisible - Eg. ગુટકા : science - religion</p> <p>2) <u>વચન ગરીબી (no sweetness મધુરતા)</u> - Eg. દુર્યોધન ભીષ્મ - partiality - અમીરી : sweet / loving / respectful</p> <p>3) <u>ભાવ ગરીબી (no સંવેદનશીલતા)</u> - Eg. દુર્યોધન ભાનુમતી - victory - no no સઘવા - problem - Selfish gain - not sensitive</p> <p>4) <u>વિચાર ગરીબી (no farsightedness)</u> - Eg. દુર્યોધન - warનું ફળ - Comes? Create? Eg. Kho - kabaddi</p> <p>5) <u>પ્રેમ ગરીબી (no loving nature)</u> - Eg. દુર્યોધન - અશ્વત્થામા - kill sons - Argument - aggressive - defensive Eg. પકડો, મત જાને દો</p> <p>6) <u>બુદ્ધિ ગરીબી (wrong decision)</u> - Eg. દુર્યોધન - avoided Shri Krishna સંગ / advice - Demote થશો Eg. અબજ - કરોડ - રોડપતિ</p>	<p>* તેની પહેલાંના ભવમાં - તપસ્વી મુનિ વિમલવાહન હતા - ઉત્તમ શુભોપયોગના કારણે તેમણે મહાપુણ્યબંધ કર્યો હતો</p>

શ્લોકાર્થ (Why)	શ્લોકાર્થ (Gave)
<p>II) ક્રીડાસુ અપિ - In playing games even <u>ક્ષીવમુખારવિન્દઃ</u> - Lotus like face beaming with joy <u>અજેય શક્તિર્ભુવિ</u> - Invincible power <u>બન્ધુવર્ગઃ</u> - Family members</p>	<p>III) ચકાર - Gave <u>નામાઽજિત</u> - Name Ajit - the invincible <u>ઇત્યવન્શ્યમ્</u> - This, meaningful</p>
<p>* માતાના ગર્ભમાં આવ્યા ત્યારથી તેમના પુણ્યબળથી સર્વ કુટુંબી a) ગર્ભમાં આવતાં યુદ્ધોમાં વિજય પ્રાપ્ત થતો હતો - યુદ્ધમાં તો વિજય મળતો જ હતો પણ જન્મ પછી b) ખેલકૂદમાં પણ વિજય મળતો - તેથી તેમનાં મુખ હંમેશાં પ્રસન્ન રહેતાં</p>	<p>* Therefore they (family members) gave Him - The befitting and meaningful name of અજિત - the invincible - He was appropriately named Ajit - the unconquerable</p>
<p>* એટલા પ્રભાવશાળી હતા કે - કુટુંબી પ્રસન્ન રહેતાં a) મોટાં યુદ્ધો તો જીતાતાં જ હતાં b) પણ બાળકીડામાં કોઈથી પરાજિત થતા નહીં</p>	<p>* તેથી તેમનું સાર્થક એવું નામ - અજિત પાડવામાં આવ્યું હતું - બંધુવર્ગે તેમનું નામ અજિત રાખ્યું - જે સાર્થક હતું</p>
<p>* અપિ = even - લોકોત્તર પરાક્રમ તો ખરું જ પણ લૌકિક પણ</p>	<p>* અજિત - unconquerable - અંતર-બાહ્ય શત્રુઓથી અજેય હોવાથી - રાગ-દ્વેષ ઉપર પૂર્ણ વિજય પ્રાપ્ત કર્યો હતો - તેથી નામ સાર્થક છે</p>
<p>* From His very birth / by His influence - He was majestically magnanimous - And since then, all family members acquired invincible power - Even His childhood frolics would brighten up the lotus like faces of His kinship</p>	<p>* અજેયશક્તિના કારણે સદા અજેય થતા હોવાથી - અજિત નામ પાડ્યું - કોઈ દ્વારા જીતી ન શકાય - એવું સાર્થક નામ રાખ્યું</p>
	<p>* આ નામ - નામનિક્ષેપથી નહોતું - ગુણવાચક હતું - સાર્થક હતું a) માત્ર ખેલકૂદ / યુદ્ધમાં જ નહીં b) મોહ પણ જીતી શકતો નહીં - મોહને જીતી પરમપદ પ્રાપ્ત કર્યું હતું</p>

શ્લોક - ૨
નામ મંગલકારી

<u>Introduction</u>	<u>શ્લોકાર્થ (નામ)</u>
<p>* Two types of names</p> <p>૧) જેમના નામનો - કોઈ અર્થ જ નથી ૨) જેમનું નામ - ગુણવાચક છે</p> <p>* તેમનું નામ - તેમના સ્વરૂપનો બોધ કરાવે છે</p> <p>- મોહને જીતવાનો છે - મોહથી જિતાવાનું નથી</p> <p>* અજિતનાથનું નામ - ગુણવાચક</p> <p>a) તેમનું સ્વરૂપ યાદ કરાવે b) સ્મરણ કરવાવાળાને પવિત્ર કરે c) પાપો / અંતરાયો નાશ પામે d) શુભ રાગથી તો પુણ્યબંધ e) શુદ્ધ ભાવથી તો નિર્જરા / મોક્ષ</p> <p>* પ્રસન્ન થઈને વરદાન - એમ નહીં પણ</p> <p>- ગુણાનુરાગી થઈને નામસ્મરણ - પાપ હટે - પુણ્યબંધ (અનુકૂળ સાધનપ્રાપ્તિ) - નિર્જરાથી મોક્ષ</p>	<p>I) <u>અજિતશાસનસ્ય - Invincible reign of anekantvad</u></p> <p>* જેમનું શાસન અનેકાંતમય</p> <p>- એકાંતમતવાળા જીતવાને સમર્થ નથી - એકાંતવાદીઓ દ્વારા અજેય છે</p> <p>* અનેકાંતમય શાસન</p> <p>- એકાંતમતવાદી હારી જાય છે - Because of વસ્તુનું યથાર્થ કથન</p> <p>* Whose precepts of anekantvad doctrine of manifold aspects</p> <p>- Reigned supreme and was invincible to all opponents holding one-sided view</p> <p>- Those who held absolutistic point of view could not counter it</p> <p>II) <u>સતાં પ્રણેતુઃ - supreme leader of noble beings</u></p> <p>* સત્પુરુષોના પ્રધાન નાયક છે</p> <p>a) ભવ્યાત્માઓને કલ્યાણકારી છે - તેમના મુખ્ય નેતા છે</p> <p>b) તેમના દ્વારા પ્રરૂપિત રત્નત્રયરૂપ મોક્ષમાર્ગ પર ચાલી કલ્યાણ પ્રાપ્ત કરે છે</p> <p>* સન્માર્ગના પ્રવર્તક છે</p> <p>- Not only achiever but shows માર્ગ to achieve</p> <p>* Supreme leader of all virtuous beings - ભવ્ય જીવો</p> <p>Leading them onto the path of self-upliftment</p>

<p style="text-align: center;"><u>શ્લોકાર્થ (નામ મહિમા)</u></p> <p>III) <u>પરં પવિત્રં</u> - Very sacred <u>અઘ્યાપિ</u> - Even to this day (also) <u>સ્વસિદ્ધિકામેન ઇચ્છુક</u> - For fulfilment of desires <u>પ્રતિમઙ્ગલાર્થમ્</u> - At each auspicious occasion <u>પ્રગૃહ્યતે</u> - Taken with reverence <u>જનેન લોકે</u> - People in this world</p>	<p>* આચાર્યો - મુનિગણ પણ ગ્રંથારંભ વખતે મંગલાચરણરૂપ નામસ્તુતિ કરે છે</p> <p>મં + ગલ = પાપને ગાળે મંગ + લ = સુખ લાવે</p> <p>* ગૃહસ્થો પણ વ્યાવહારિક કાર્યના પ્રારંભમાં વિઘ્નો ટળે</p> <p>* Considered auspicious omen for accomplishment of goal</p> <p>* આજે પણ પરમ ઉપકારી આત્મગુણની વૃદ્ધિ પામે છે</p>
<p>* અજિતનાથ ભગવાનનું નામ</p> <p>- પવિત્ર છે - સ્વાભાવિક છે because - લોકોત્તર / તીર્થકર હોવાથી - પાપનાશક / પુણ્યવર્ધક છે</p> <p>* શ્રદ્ધાપૂર્વક નામ ઉચ્ચારણ</p> <p>- કરનાર પવિત્ર થાય છે - મોક્ષસિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરે છે</p>	
<p>* સ્મરણમાત્રથી કલ્યાણ થાય</p> <p>Eg. Said in ભક્તામર સ્તોત્ર સૂર્યકિરણ દૂર હોવા છતાં કમળોને વિકસિત કરે છે</p>	
<p>* એમના સમયે તો હતું જ</p> <p>- તેમનું નામ મહિમાવંત હતું જ - પરંતુ માત્ર તે સમય પૂરતું નહીં</p> <p>* (પરંતુ) આજે પણ અસંખ્યાત કાળ વીતી ગયા બાદ પણ</p> <p>- આ લોકમાં પોતાના મનોરથની સિદ્ધિ માટે જનસમૂહ દ્વારા - પ્રત્યેક મંગળ કાર્યના આરંભમાં આદરપૂર્વક નામ લેવાય છે</p> <p>* આજે પણ નામસ્મરણ</p> <p>- અતિ મહત્વપૂર્ણ - મંગળરૂપ મનાય છે - શુભ કાર્યના પ્રારંભમાં શ્રદ્ધાપૂર્વક નામ લેવાય છે - નિર્વિઘ્ન સિદ્ધિ માટે</p>	

શ્લોક - ૩વાણીનો મહિમાEg. કમળ ઉપમા

<u>શ્લોકાર્થ (દશા)</u>	<u>શ્લોકાર્થ (વાણી)</u>
<p>I) <u>મુક્તઘનોપદેહ: - free of cover of destructive karmas</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મોથી રહિત <ul style="list-style-type: none"> - ઘાતી કર્મના આવરણના લેપથી મુક્ત * જ્યાં સુધી ઘાતિયાનાં આવરણ છે <ul style="list-style-type: none"> - જ્ઞાનાદિ ગુણોનો પૂર્ણ વિકાસ થતો નથી * અજિતનાથ ભગવાને શુક્લધ્યાન વડે <ul style="list-style-type: none"> - ઘાતી નાશ - તેરમું ગુણસ્થાનક - કેવળજ્ઞાન પામ્યા * Free from dense covering of destructive karmas - attained absolute knowledge 	<p>III) <u>ભવ્યાશયાલીન - Hearts of noble beings</u> <u>કલકુશાન્ત્યૈ - Destroy dark stigma</u> <u>પ્રભુશક્તિભૂમ્ના - Beneficial teachings</u> <u>પ્રાદુરાસીત્ - Appeared / descended</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * He appeared to wipe <ul style="list-style-type: none"> - Karmic blemishes from hearts - Of noble beings by His - Beneficial teachings * Free from dense covering of કર્મ And endowed with power of Divine discourses - appeared - for removal of dirt of karmas from souls of ભવ્ય જીવો (capable of attaining liberation)
<p>II) <u>ય: મહામુનિ: - who was supreme in sages</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * પહેલાં મુનિ હતા - પણ હવે <ul style="list-style-type: none"> - ગણધરાદિ મુનિઓમાં પ્રધાન - ગણધરાદિ મહાત્માઓના ગુરુ * કેવળજ્ઞાન હોવાને કારણે <ul style="list-style-type: none"> - મહામુનિ કહેવાયા * On account of His absolute knowledge <ul style="list-style-type: none"> - And supremacy amongst sages - Was known as Mahamuni 	<ul style="list-style-type: none"> * જગતના ઉપકાર માટે સમર્થ વચનાદિ સામર્થ્યરૂપ સંપત્તિ વડે (દિવ્ય વાણી વડે) કર્મકલંક નષ્ટ કરવા પ્રગટ થયા * 2 types of કર્મ - દ્રવ્ય / ભાવ <ul style="list-style-type: none"> - Till there - આત્મા મલિન - ભવ્ય જીવોનાં કર્મકલંક નાશ માટે અજિતનાથ ભગવાન દિવ્ય વાણી દ્વારા નાશ અને આત્મવિકાસ માટે પ્રગટ થયા * તેથી અજિતનાથ ભગવાન <ul style="list-style-type: none"> - જગત ઉપકારક પ્રભુ કહેવાયા - દિવ્ય વાણી વડે પરમોપકાર કર્યો * ભવ્યજનોનાં હૃદયમાં રહેલા <ul style="list-style-type: none"> - અજ્ઞાનાદિ દોષો - તથા તેના - કારણભૂત જ્ઞાનાવરણીય કર્મકલંકની - શાંતિ માટે નાશ માટે - જગતના ઉપકાર કરવામાં સમર્થ - દિવ્ય વાણી વરસાવવા - પ્રગટ થયા અજિતનાથ ભગવાન

<u>શ્લોકાર્થ (ઉપમા)</u>	
IV) <u>યથા</u> - જેમ like	
<u>મુક્તઘનોપદેહઃ</u> - મેઘરૂપ આચ્છાદનથી મુક્ત	
<u>ભાસ્વાન્</u> - સૂર્ય	
<u>અરવિન્દાભ્યુદયાય</u> - કમળોના વિકાસરૂપ અભ્યુદય માટે	
	પ્રગટ થાય છે
*	As the sun freed from thick expanse of clouds becomes instrumental cause for the lotuses to bloom
*	જેમ સૂર્ય વાદળોથી ઢંકાયેલો હોય ત્યારે તેનો પ્રકાશ છુપાયેલો રહે છે
*	પરંતુ જ્યારે તે હટી જાય ત્યારે સ્વયં પ્રકાશમાન થઈ - પ્રખર તાપથી - કમળોના વિકાસનું કારણ બને છે
*	નિમિત્ત - નૈમિત્તિક = વસ્તુનો સ્વભાવ છે ઈચ્છે કે ન ઈચ્છે - અન્ય માટે નિમિત્ત - instrumental cause બને છે
*	અજિતનાથ ભગવાન a) જ્ઞાનાવરણીય નષ્ટ કરી - કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું b) પુણ્યપ્રભાવે દિવ્ય વાણી પ્રગટી c) સ્વયંનું અજ્ઞાન હટ્યું - બીજાનું હટાવવાનું નિમિત્ત બન્યા
*	જીવોની સ્થિતિ a) ભવ્ય જીવોના અભિપ્રાયમાં રહેલું મિથ્યાત્વનું કલંક b) મિથ્યાત્વના કારણે આત્મસ્વરૂપથી વિમુખ રહી અનાત્માની સન્મુખ હતા
*	શ્રવણથી પરિવર્તન - ઈન્દ્રિયસુખના લોલુપી - અતીન્દ્રિય સુખ / રત્નત્રયરૂપ મોક્ષમાર્ગે ચાલી કર્મકલંક હટાવી - પરમાત્મા થઈ જાય છે
*	વસ્તુનો સ્વભાવ જ એવો છે - અજ્ઞાન નાશ - જ્ઞાન પ્રાપ્ત - દિવ્ય વાણી પ્રગટ - શ્રવણમાત્રથી - સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્તિ
*	સ્વયં વીતરાગભાવે રહે છે - અન્યને વીતરાગતા પ્રગટ કરવા સમર્થ નિમિત્તકારણ બને છે
*	ધન્ય છે અજિતનાથ ભગવાનને - તેમના મહિમા / ઉપકારનું ગુણગાન - વાણીથી થવું અસંભવ છે

શ્લોક - ૪
ધર્મતીર્થનો મહિમા
Eg. હાથી ઉપમા

<u>Introduction</u>	<u>શ્લોકાર્થ (ધર્મતીર્થ)</u>
<p>* ભગવાને કેવળજ્ઞાન પામી શું કર્યું ધર્મતીર્થનું સ્થાપન</p> <p>* જેમણે મહાન / શ્રેષ્ઠ ધર્મતીર્થનું પ્રતિપાદન કર્યું</p> <p>- તીર્થ - ઘાટ = નદીના કિનારે ઘાટ બને જેથી સ્નાનાર્થી સરળતાથી સ્નાન કરી શકે</p> <p>- તેમ ભવ્ય જીવ સંસારસમુદ્રને સરળતાથી તરી શકે</p> <p>- તેથી તેને ધર્મતીર્થ કહેવાય છે</p> <p>* જ્યારે કેવળજ્ઞાની પ્રભુ તીર્થનું સ્થાપન કરે ત્યારે જ તીર્થકર કહેવાય છે</p> <p>* જેમના આશ્રયે ભવ્ય જીવો સંસારસમુદ્રથી પાર થાય છે મોક્ષની પ્રાપ્તિ કરાવવાવાળું છે</p>	<p>I) <u>યેન પ્રણીતં</u> - અજિતનાથ ભગવાન દ્વારા પ્રકાશિત Through whom stated <u>પૃથુ ધર્મતીર્થ</u> - Large and exhaustive religious principles <u>જ્યેષ્ઠં</u> - શ્રેષ્ઠ</p> <p>* તેમના દ્વારા પ્રણીત ધર્મનું સ્વરૂપ સત્ય - મહાન - વિસ્તૃત હોવાથી તીર્થનું સ્થાપન કહેવાય છે</p> <p>* પૃથુ (વિસ્તૃત) જ્યેષ્ઠ (શ્રેષ્ઠ) - સર્વજ્ઞ વીતરાગી પુરુષ દ્વારા તેથી સંપૂર્ણ - તેથી શ્રેષ્ઠ - દ્વાદશાંગરૂપ - તેથી વિસ્તૃત</p> <p>II) <u>જનાઃ પ્રાપ્ય</u> - પામીને ભવ્ય જીવો Beings by acquiring <u>જયન્તિ દુઃખમ્</u> - Victory over miseries</p> <p>* Noble beings - by listening, contemplating and dwelling on Religious principles - clearly and exhaustively stated by Ajitnath Bhagwan gain victory over miseries of transmigration</p> <p>* જેમની પ્રાપ્તિ - આશ્રય લઈને - ભવ્ય જીવો સંસારપરિભ્રમણનાં દુઃખથી મુક્ત થઈ જાય છે - જેમના આશ્રયે જન્મજરામરણરહિત થાય છે - જેમ - ચતુર્ગતિ પરિભ્રમણથી મુક્ત થાય છે</p>

શ્લોકાર્થ (ઉપમા)

III) गाङ्गं हृदं - River Ganga water
चन्दनपङ्कशीतं - Sandalwood paste cooling
गजप्रवेका - Big elephants
इव धर्मतप्ताः - Like sun scorched

* જેમ ગ્રીષ્મ ઋતુની તીવ્ર
 ગરમીના દુઃખથી પીડિત
 સૂર્યના આતાપથી સંતાપ્ત
 એવા મોટા હાથીઓ

* ચંદનના લેપ સમાન
 શીતળ ગંગા નદીના
 અગાધ જળમાં પ્રવેશીને
 સંતાપથી મુક્ત થઈ
 શાંતિને અનુભવે છે

* તે પ્રમાણે - ભવ્ય જીવો
 આપના ધર્મતીર્થ વડે
 સંસારજન્ય સંતાપથી
 મુક્ત બને છે

* As big elephants get reprieve
 from the scorching heat of sun

By dousing themselves in
 cool water of river Ganga
 like a sandalwood paste

* In the same way - the
 supreme path promulgated
 by Lord Ajitnath

When understood / followed properly
 can lead ભવ્ય જીવો to overcome
 the miseries of the world

શ્લોક - ૫
દશા માટે ૫ points
ભક્તની વિનંતી

<u>શ્લોકાર્થ (દશા)</u>	<u>શ્લોકાર્થ (દશા)</u>
<p>I) <u>સ બ્રહ્મનિષ્ઠઃ</u> - સ્વરૂપમાં સ્થિર Engrossed in self / established firmly in self</p>	<p>III) <u>વિદ્યાવિનિર્વાનત</u> - જ્ઞાન વડે નાશ <u>કષાયદોષઃ</u> - સર્વ દોષ By right knowledge - who has annihilated passion, faults</p>
<p>* તેઓ બ્રહ્મનિષ્ઠ હતા - શુદ્ધાત્મસ્વરૂપમાં સ્થિત છે - પરમાત્મસ્વરૂપમાં આત્મસ્વરૂપમાં અવસ્થિત</p> <p>* જેમનો ઉપયોગ બાહ્ય પદાર્થોમાં ન જતાં - શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપમાં લાગેલો રહે છે - સ્વરૂપમાં તલ્લીન રહે છે</p> <p>* વીતરાગતા અને કેવળજ્ઞાન પ્રગટતાં - ઉપયોગ બહાર જતો નથી - ભીતર મગ્ન રહે છે - સંકલ્પવિકલ્પ ઊઠતા નથી</p>	<p>* સમ્યગ્જ્ઞાન દ્વારા ક્રોધાદિ કષાયોનો નાશ - આત્મા ઉપરથી કષાયોનો અધિકાર સર્વથા નષ્ટ કર્યો છે - કષાયાદિ દોષો નિર્મૂળ કર્યા છે</p> <p>* ભેદજ્ઞાન વડે સ્વરૂપાનુભવ તેથી - ચાર ઘાતીયાં કર્મોનો નાશ - ચારે કષાયોનો નાશ કર્યો</p> <p>* By right knowledge Who has annihilated passion - aversion - faults</p>
<p>II) <u>સમમિત્રશત્રુઃ</u> - બન્ને સમાન Friends and foes alike</p>	<p>IV) <u>લબ્ધ્યાત્મલક્ષ્મીઃ</u> - પ્રાપ્ત થઈ છે આર્હન્ય લક્ષ્મી V) <u>રજિતોઽજિતાત્મા</u> - જીતી લીધા છે Obtained inner wealth Controller of the self Conquerer / control over senses</p>
<p>* અહિંસામાં પૂર્ણ પ્રતિષ્ઠાવાળા હોવાથી - મિત્ર શત્રુ વચ્ચે ભેદભાવ નથી - બન્ને પ્રત્યે સમભાવ ધારણ કરવાવાળા</p> <p>* સંસારી પ્રસંગ અને પદાર્થોમાં - પદાર્થ (મહેલ-સ્મશાન) પ્રસંગ (નિંદા-સ્તુતિ) - સર્વ પ્રત્યે સમદષ્ટિવંત રહે છે</p> <p>* મિત્ર-શત્રુ સમાન ભાસે છે - Eg. Plane - height - same - Elevation - same - સમત્વ - Eg. Tamil - Telugu</p> <p>* Being completely engrossed in self - Who is free of love-hatred - Makes no distinction between friends and foes</p> <p>* Verification test Indifferent to all dualities</p>	<p>* જેમણે અનંતચતુષ્ટય - આત્મલક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરી છે - વિષયાનુરાગ સમાપ્ત થયો છે</p> <p>* જીતાત્મા બન્યા છે a) ઈન્દ્રિય / મન વશમાં છે - તેમના વશમાં થતા નથી b) કર્મ ઉદયમાં તણાતા નથી - સ્વરૂપસ્થ રહે છે c) સ્વાધીન બન્યા છે - ઈન્દ્રિય / કષાય / કર્મને આધીન નથી</p>

શ્લોકાર્થ (સ્તુતિક્ષણ)

VI) જિનશ્રિયં - આર્હન્ટ્ય લક્ષ્મી

અનંતજ્ઞાનાદિ

મે ભગવાન્ - મને - હે ભગવાન

વિધત્તામ્ - પ્રદાન કરો

Arhantya laxmi on me

Lord - Please bestow

* અંતરંગ બહિરંગ શત્રુને જીતનાર
એવા અજિતનાથ ભગવાન

મને આર્હન્ટ્ય લક્ષ્મી અર્થાત્
અનંતજ્ઞાનાદિ વિભૂતિ પ્રદાન કરો

* મને શુદ્ધ આત્મલક્ષ્મીની પ્રાપ્તિમાં

- સહાયક થાઓ

- કર્મબંધરહિત થવામાં સહાયક બનો

* તમારા માર્ગે ચાલી

- આર્હન્ટ્ય લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરું

- એવી મારી ભાવના / પ્રાર્થના છે

- Eg. પત્રાંક ૪૧૭ - ભક્તિ / ઉપાસના

* આપના ગુણાનુવાદ કરતાં

- ઉપદેશસ્મરણ - દશાસ્મરણ

- સ્વરૂપસ્મરણથી ... કર્મો નાશ

આત્મસ્થ થઈ જાઉં - અરિહંત થઈ જાઉં

* કોઈ ક્ષણભંગુરની ચાહ નથી

- શાશ્વત નિજસ્વભાવમાં સ્થિર થાઉં

- આર્હન્ટ્ય લક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરું

* O Ajitnath Bhagwan

- Be kind enough to bestow

અનંતચતુષ્ટય on me

- Help me realise my

pure self

પ્રવચન-૩ તા. ૨૬-૩-૨૩ સવાર

શ્રી સંભવનાથ જિન સ્તુતિ

શ્લોક - ૧

ફળની અપેક્ષા વિનાના વૈદ્ય છો

શમ્ભવ નામ સાર્થક	વૈદ્યની ઉપમા
* આચાર્યશ્રી - ભગવાનના ઉપકારોને એક પરોપકારી - નિઃસ્પૃહ વૈદ્યની ઉપમા આપી સમજાવ્યા છે	III) આસીરિહા - થયા છો જેમ આકસ્મિક એવ વૈદ્ય: - ફળની અપેક્ષારહિત વૈદ્ય અનાથરૂઝાં - અશરણ - helplessના પ્રશાન્ત્યૈ વૈદ્ય: - શાંતિ કરનાર વૈદ્ય
I) ત્વં શમ્ભવ: - સુખના કરનારા Brought happiness to people of the world	* જેમ કોઈ અનાથ - નિર્ધન - અસહાય દ્રવ્ય - સહાયકોના અભાવમાં વૈદ્યને બોલાવી શકતો નથી
* શમ્ભવ નામ - સાર્થક છે - શમ્ = સુખ - આપના દ્વારા ભવ્ય જીવો સુખ પ્રાપ્ત	* ત્યાં કોઈ અચાનક - દયાળુ વૈદ્ય પ્રગટ ધનની અપેક્ષા વિના તેનું નિદાન / ચિકિત્સા ઔષધ suggest - શ્રદ્ધા - સેવન પ્રેરણા
* આપનું સ્મરણ - ધ્યાન - સુખ અને શાંતિ અનુભવે છે - સંકલેશ, અશાંતિ દૂર થાય છે	* તેની સૂચના અનુસાર કરી તે સ્વસ્થ થઈ જાય શાંતિ - સુખ અનુભવે
* આપ જીવોના - નાથ, રક્ષક છો - વારંવાર - નિરંતર - કમ તૂટ્યા વિના - સંસારપરંપરામાં અટવાતાનું કલ્યાણ	* વૈદ્ય કેવો? સુજાણ - પરોપકારી - ફળ અપેક્ષા વિના ચતુર - દયાળુ - નિઃસ્પૃહ અચાનક પ્રગટ થઈ - સહાય કરે
II) સંભવતર્ષરોગૈઃ - ભોગ તૃષ્ણાથી, રોગથી સંતપ્તમાનસ્ય - અતિશય પીડિત જનસ્ય લોકે - જનસમૂહ માટે For worldly beings suffering from maladies of desires of worldly pleasures	* આપ અરિહંત થયા ત્યારે અચાનક પ્રગટ થઈ - દિવ્ય ઉપદેશ દ્વારા તૃષ્ણારોગથી વિષયો તરફ દુર્ગતિ જીવોનાં પીડિત દોડનાર જનાર કલ્યાણ માટે
* આ સંસારનાં પ્રાણીઓ ભોગોપભોગની તૃષ્ણારૂપી રોગોથી અત્યંત દુઃખી હોય છે	* રત્નત્રયરૂપી વાણી પ્રાપ્ત થતાં રોગની ઔષધિ પ્રાપ્ત થઈ - વિશ્વાસ કરી સેવન કર્યે સંસારરોગ આત્માનંદ સ્વસ્થ મટ્યો પ્રાપ્તિ સ્વાધીન થયા
* You have appeared in this world for well-being of people tormented by desires of senses	* વૈદ્ય દષ્ટાંત - apt because He only shows - જો રોગી માની / સેવન તો રોગ મટે
* Just like a selfless physician Curing helpless / desperate patient of his disease	* સર્વજ્ઞ ભગવાન - કોઈ ભક્તના રોગ દૂર નહીં - ઉપાય દર્શાવે સમજી - શ્રદ્ધી - સેવન = તો મુક્ત થાય
	* Thou art - benevolent selfless healer for the helpless ailing people

શ્લોક - ૨
સંસાર કેવો છે
ઉપકાર કેવો છે

<u>Introduction</u>	<u>અનિત્ય - અશરણ</u>
<p>* Link</p> <p>- જગતના જીવો માટે વૈદ્ય સમાન - જગતનાં પ્રાણીઓ કેમ દુઃખી</p>	<p>I) <u>અનિત્યમ્</u> - વિનશ્ચર - transitory, transient</p>
<p>* સંસારરૂપી રોગ કેવો છે? 4 things</p> <p>૧) અનિત્ય - transient, transitory ૨) અશરણ - without a protector ૩) અહંમદોષ - sullied with blemishes of pride and delusion ૪) જન્મમરણ - tormented by birth, old age and death</p>	<p>* દેખાતું જગત - અનિત્ય છે</p> <p>Eg. પાણીના પરપોટા સમાન - ક્ષણિક છે નિરંતર બદલાય - પર્યાય, સંયોગ</p> <p>* લક્ષ્મી, પ્રભુતા, શરીર etc.</p> <p>- વિયોગ because કર્મજન્ય - સંયોગ till પુણ્યયોગ - રાજા - નીરોગી - યુવાન રંક રોગી વૃદ્ધ</p> <p>* પર્યાય અપેક્ષાએ - સર્વ અનિત્ય કર્માનુસાર પર્યાય - બદલાય Can't make it નિત્ય / સ્થિર</p> <p>* શરીર વિનાશી - ભોગવસ્તુ વિનાશી</p> <p>Eg. ગોપીચંદ - મૈનાવતી - મરણધર્મારહિત થા Eg. વિષ્ટા - સફરજન - લાડુ</p>
<p>* સંસારી જીવ - કષાયોના કારણે ચાર ગતિરૂપ સંસારસમુદ્રમાં</p> <p>Eg. તૂટેલી નાવની જેમ ડૂબતો બહુ દુઃખ પામે છે</p> <p>* આપનો ઉપકાર કેવો છે?</p> <p>Helped worldly souls attain eternal happiness by ridding them of karmic dirt</p>	<p>II) <u>અત્રાણમ્</u> - રક્ષણ - unprotected રહિત miserable</p>
<p>* આપના ઉપદેશ વડે - સંસારી જીવ તત્ત્વોપદેશ પામી - શાંત થાય છે રક્ષણ પામી - સુખી થાય છે</p> <p>* આપની ભક્તિ કરવાથી ગુણોની સ્તવના પરમ સુખકારી - કલ્યાણકારી નીવડે છે</p>	<p>* દેખાતા જગતમાં - સૌ અશરણ છે</p> <p>- માતપિતા - પરિવાર - સ્વજન - મિત્ર - મૃત્યુ / સંજોગ પલટાતા કોઈ બચાવી શકે નહીં</p> <p>* મંત્ર - તંત્ર - વૈદ્ય - દેવતાઓ</p> <p>- કોઈ રક્ષા કરી શકે નહીં - દુઃખ લઈ શકે નહીં - share નહીં</p> <p>* ચક્રવર્તી અને દેવો પણ</p> <p>- લાચાર થાય પાપના ઉદયમાં - Can't take - help</p> <p>* વસ્તુનો સ્વભાવ જ એવો છે</p> <p>- એક દ્રવ્ય - બીજાની સહાયતા નહીં - હસ્તક્ષેપ શક્ય નથી - શક્તિશાળી છતાં can't</p> <p>* અનિત્ય - અશરણ</p> <p>- સંયોગોમાં પલટો અવશ્ય - અનિત્ય - કોઈ શરણરૂપ નથી - અશરણ - તેથી રાગ જડમૂળથી ઉખેડી નાખવા એ જ ઉપાય છે</p>

અહંમમ - જન્મમરણ	ઉપકાર
<p>III) <u>અહંક્રિયાભિ:</u> - અહંમમ ક્રિયાથી પ્રસક્તમિથ્યાઽધ્યવસાયદોષમ્ - મિથ્યાત્વ દોષથી દૂષિત</p>	<p>V) <u>ઇદં જગત્</u> - આ જગતને <u>ત્વમ્ નિરજ્ઞનાં</u> - કર્મકલંકથી રહિત <u>શાંતિમ્ અજીગમ:</u> - શાંતિ પ્રાપ્ત કરાવી</p>
<p>* સંયોગો - પર્યાયમાં - અહંમમ કરી - મિથ્યા અભિપ્રાયના દોષથી દોષિત છે</p> <p>* બાહ્ય પદાર્થોમાં / પ્રસંગોમાં - કર્તાભોક્તા બની - કર્મબંધ કરી - દુઃખી થાય છે</p>	<p>* હે સંભવનાથ! આપે આ જગતને - કર્મકલંકથી મુક્તિરૂપ - શાંતિ પ્રાપ્ત કરાવી - ફળમાં અપ્રભાવિત - બંધ નિવારણ</p>
<p>* ધન - સ્ત્રી - મકાનાદિનો - સ્વામી / રક્ષક - કલ્પના કરી - અહં કરે છે - મારાં છે - કલ્પના કરી - મમ કરે છે</p> <p>* All because of મિથ્યા અભિપ્રાય - Eg. મોહમદિરાના પાનથી - શરીર / તેની અવસ્થામાં <u>અહંબુદ્ધિ</u> - કર્મકૃત સંયોગોમાં <u>મમબુદ્ધિ</u> - માલિક / <u>કર્તા</u> માને છે - પ્રભાવિત થઈ <u>ભોક્તા</u> બને છે</p>	<p>* જીવો માટે શાંતિનો માર્ગ બતાવ્યો - જેના ફળરૂપે અસંખ્ય જીવો પરમ સમાધિને પામ્યા છે</p>
<p>* મિથ્યાત્વના પ્રબળ દોષથી મલિન ભાવોનું સેવન Flawed with false and petty knowledge</p>	<p>* મોક્ષમાર્ગ બતાવી - સ્વરૂપશાંતિની પ્રાપ્તિનો ઉપાય બતાવ્યો</p>
<p>IV) <u>જન્મજરાન્તકાર્ત</u> - જન્મમરણથી પીડિત</p> <p>* Miserable on account of birth - old age - death</p> <p>* કર્મના કારણે - સમયાનુસાર - બદલાવ આવ્યા કરે - તેનાં કષ્ટો સહન કરવાં પડે</p> <p>* જન્મજરામરણથી પીડિત છે - ચારે ગતિઓમાં ભટક્યા કરે - પરિસ્થિતિજન્ય / કલ્પનાજન્ય દુઃખોનો અનુભવ કર્યા કરે છે</p>	<p>* જે પણ ભવ્ય જીવ આપે બતાવેલ - શાંતિના માર્ગ પર ચાલે છે - અવશ્ય નિષ્કલંક ચિર શાંતિ પ્રાપ્ત કરે છે</p>
	<p>* અરિહંત પ્રરૂપિત ધર્મ - અમૃતમય ઔષધિ સમાન છે - સ્વાધીન બની - આત્મભાવમાં સ્થિર</p>
	<p>* વસ્તુ / વિશ્વવ્યવસ્થાનું જ્ઞાન પામી - આર્ત-રૌદ્રધ્યાનથી મુક્ત થઈ - પરમ શાંતિથી કર્મોદયમાંથી પસાર</p>
	<p>* સર્વ ભગવાનની કૃપા થકી - તેથી વારંવાર નમસ્કાર - ગુણસ્તુતિ કરી કૃતાર્થતા અનુભવાય</p>

શ્લોક - ૩
ઇન્દ્રિયસુખ કેવું છે?

<u>Introduction</u>	<u>ચંચળ - તૃષ્ણા પુષ્ટ</u>
<p>* જગતમાં કોઈ દુઃખ હોય તો તે</p> <ul style="list-style-type: none"> - તૃષ્ણા છે - Eg. તૃષ્ણાતુર મૃગ - મૃગજળ તરફ જઈ પાણી પ્રાપ્ત ન થતાં - દુઃખી થાય છે <p>* તેમ સંસારી જીવ તૃષ્ણાશમન માટે</p> <ul style="list-style-type: none"> - ઇન્દ્રિયભોગ તરફ જઈ - અસંતુષ્ટ - અતૃપ્ત બની - દુઃખી થાય છે 	<p>I) <u>શતહૃદોન્મેષચલં - વીજળી જેવું ચંચળ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * વીજળીના ચમકારા જેવું - Flash of lightning - transient - ક્ષણિક - અસ્થિર - ચંચળ * કર્માધીન હોવાથી - અંતવાણું - થોડો સમય રહી - ચાલ્યું જાય - ઉદય પૂરો થતાં - તેથી અસ્થાયી
<p>* આચાર્યશ્રી દુઃખનું નિદાન કરતાં</p> <ul style="list-style-type: none"> - સમજાવે છે કે ઇન્દ્રિયસુખ કેવું છે - શું ફળ આપે છે <p>* 4 things</p> <p>a) <u>ચંચળ - અનિત્ય છે</u> As transient as lightning</p> <p>b) <u>તૃષ્ણાની વૃદ્ધિ કરનારું છે</u> Increases craving</p> <p>c) તેથી <u>સદા સંતપ્ત રહે છે</u> Craving causes anguish</p> <p>d) તાપના કારણે <u>દુઃખર્મ - દુર્ગતિ - દુઃખી</u> Anguish causes distress</p>	<ul style="list-style-type: none"> * કાં સંજોગ બદલાય - કાં ઈચ્છા - વિયોગ કે mood changeના કારણે - No excitement - happiness not constant Eg. ચંદ્ર - સૂર્ય - જ્વાળામુખી * અન્ય દુઃખોથી મિશ્રિત - શારીરિક - માનસિક issues - Along with these pleasures
	<ul style="list-style-type: none"> * બધું ક્ષણિક છે Eg. સાસરા સુખ વાસરા - દો દિન કા આશરા
	<p>II) <u>તૃષ્ણામયાપ્યાયનમાત્રહેતુઃ - તૃષ્ણારોગને વધારનારું</u></p> <ul style="list-style-type: none"> * ઇન્દ્રિયભોગોનું સેવન - તૃપ્તિ નહીં - તૃષ્ણા વધારનારું - Eg. Fuel in fire - તેલ નાખવા બરાબર * ભોગથી desires વધે - નવું - વધુ - જુદું - Wants and desires increase
<p>* સંયોગોમાં સુખ આપવાનો સ્વભાવ નથી</p> <p>સંયોગદૃષ્ટિ હટાવી - સ્વરૂપદૃષ્ટિ કરો</p> <p>અંતર્મુખદૃષ્ટિ કરો - સ્વભાવસન્મુખ થાઓ - પત્રાંક ૮૩૨</p> <p>* દોડતાં રહેવાના તર્કો શોધે</p> <p>a) બરાબર મહેનત કરી નહીં - others got</p> <p>b) રસ્તો બરાબર નહોતો East or west - પણ બહાર જ</p> <p>c) આનંદ અનુભૂતિ શક્ય જ નથી Eg. નિત્શે - આનંદ માત્ર આશા છે, કલ્પના છે Necessary untruth - આવશ્યક જૂઠાણું વાસ્તવમાં આનંદની પ્રાપ્તિ અસંભવ છે (પત્રાંક ૮૩૨)</p>	<ul style="list-style-type: none"> * કલ્પના પાછળનું ભ્રમણ - Eg. ચિત્રકાર - છોકરી ચિત્ર - not there - Eg. સિકંદર - ભારત પછી * Realise - અભ્યાસ Eg. ઊંઘમાં - પ્રવૃત્તિ બંધ - તાજગી

સંતાપવૃદ્ધિ - દુષ્કર્મો	Conclusion
III) <u>તૃષ્ણાભિવૃદ્ધિ</u> - તૃષ્ણાવૃદ્ધિથી <u>તપત્યજસ્રં</u> - નિરંતર તાપ ઉત્પન્ન	V) <u>इति अवादीः</u> - એવું આપે કહ્યું Such was told by You to people for ending all the miseries
* તૃષ્ણાની અભિવૃદ્ધિથી - નિરંતર સંતાપ ઉત્પન્ન થાય - સંકલ્પવિકલ્પ વધારે છે * આર્ત-રૌદ્રધ્યાન થવાથી - નિરંતર અસંતોષ - અતૃપ્તિ રહે - અશાંત રહે છે	* એમ આપે કહ્યું - ઉપદેશ આપીને - પીડિત જગતને તેનાં દુઃખોનું નિદાન કરી આપ્યું - દુઃખ - દુઃખકારણ દર્શાવ્યું * Gave right solution - To end miseries - sufferings - અતીન્દ્રિય સુખની પ્રાપ્તિનો પ્રયત્ન કરવો
* Progressive increase in desires - Root cause of all troubles - Consistently increases suffering * કુતૂહલ - જિજ્ઞાસા - curiosity Eg. મહેલ - અંદર જાઓ શા માટે ભમો છો	* ભગવાને સમજાવ્યું કે - ઈન્દ્રિયસુખ પરાધીન - નાશવંત - બાધા સહિત બંધકારણ - આકુળતાવૃદ્ધિ કરનારું છે * તેથી તે દુઃખરૂપ છે - તન્મય ન થવું હાથી (સ્પર્શ), માછલી (સ્વાદ), ભમરો (ગંધ), પતંગિયાં (રૂપ), મૃગ (શબ્દ) ... વિનાશ
IV) <u>तापः तत्</u> - તાપ જગતને <u>आयासयति</u> - કલેશપરંપરા દ્વારા દુઃખી કરે છે	* They are just painkillers - Instant relief - Lifelong side effects * પરમ સુખ - ઈચ્છારહિતતામાં છે પરમ દુઃખ - ઈચ્છા સહિતતામાં છે - તેથી ઈન્દ્રિયસુખની મૂર્છા ત્યાગી - અતીન્દ્રિય સુખનો પ્રયત્ન કરવો - જન્મ સફળ કરવો
* સતત રહેતો તાપ - અનેક દુષ્કૃત્યો કરાવી - જીવને પીડયા કરે છે * સતત રહેતી આકુળતાથી - અનેક પ્રકારના ઉદમ કરે છે - પ્રવૃત્તિશીલ - આત્માથી વિમુખ * ઉદમમાં - કલેશપરંપરા ઉત્પન્ન - તેના ફળરૂપે દુર્ગતિ પ્રાપ્ત - મહા કષ્ટો ભોગવે છે * Leads to overgrowing - Involvement in worldly activities - Makes you constantly unhappy	* શ્રી સંભવનાથે - જગતને જાગૃત કર્યું તેથી વારંવાર નમસ્કાર Eg. ગીગો ભમરો - સ્નાન Eg. દૃષ્ટિ - લાડુમાં ઝેર - ઈચ્છા નહીં * ત્રણ લોકનું સુખ તુચ્છ Eg. ભર્તૃહરિ to શિથિલ સાધુઓ

શ્લોક - ૪

આપ જ યથાર્થ ઉપદેષ્ટા છો

Introduction	બંધ મોક્ષની વ્યવસ્થા
<p>* આ શ્લોકમાં આચાર્યશ્રીએ</p> <ul style="list-style-type: none"> - જૈન સિદ્ધાંતનો મહિમા ગાયો છે - અનેકાંત દર્શનની સ્તવના કરી છે <p>* તેમણે પ્રરૂપિત - બંધમોક્ષ વ્યવસ્થા</p> <ul style="list-style-type: none"> - સર્વજ્ઞ હોવાથી - યથાર્થ જાણે છે - વીતરાગી હોવાથી - યથાર્થ નિરૂપણ 	<p>1) <u>બંધશ્ચ મોક્ષશ્ચ</u> - બંધ - મોક્ષ <u>તયોર્હેતુ ચ</u> - તેનાં કારણો <u>બદ્ધશ્ચ મુક્તશ્ચ</u> - બદ્ધાત્મા - મુક્તાત્મા <u>ચ મુક્તેઃ ફલં</u> - બંધ મુક્તિનું ફળ</p>
<p>* વસ્તુનો સ્વભાવ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ઉત્પાદ - વ્યય - ધ્રોવ્યયુક્ત - દ્રવ્યે નિત્ય - પર્યાયે અનિત્ય - પરિણામી નિત્ય = તત્ત્વનું સ્વરૂપ <p>* Eg. સુવર્ણ Eg. તાવ Eg. કોથ</p> <ul style="list-style-type: none"> - દ્રવ્યરૂપે નિત્ય = પીતાદિ ગુણો સ્થિર - પર્યાયરૂપે અનિત્ય = આકાર બદલાય કુંડળ - વાળી - મુદ્રિકા - હાર 	<p>* Bondage - liberation causes / state / fruits તત્ત્વની વ્યવસ્થાનું નિરૂપણ</p> <p>a) <u>What is bondage - liberation</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - કર્મપુદ્ગલનું બંધાવું - છૂટવું - એકક્ષેત્રાવગાહ સંબંધ - આત્યંતિક વિયોગ - ભાવકર્મ - દ્રવ્યકર્મ - ભાવકર્મ - ઉદયમાં જાગૃત - substitute / સાક્ષી <p>b) <u>What are its causes</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - મિથ્યાત્વાદિ - સમ્યગ્દર્શનાદિ - ૫ આસ્રવ - કર્મબંધ - સંવર નિર્જરાથી મુક્તિ - False belief - Right perception - અભિપ્રાય પરિણામ ક્રિયા <p>c) <u>Attributes of bondage - liberation</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Qualities of bonded - liberated - દુઃખ - અનંતજ્ઞાનાદિ - કર્મયુક્ત - કર્મમુક્ત - વિભાવયુક્ત - વિભાવમુક્ત <p>d) <u>Fruits of bondage - liberation</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - સંસારપરિભ્રમણ - મોક્ષ - વિભાવપરિણમન - સ્વભાવપરિણમન - ૮ કર્મયુક્ત - ૮ કર્મમુક્ત - મલિન, દીન - ૮ ગુણ પ્રગટ
<p>* બન્ને અપેક્ષાએ નિરૂપણ થવું જોઈએ</p> <ul style="list-style-type: none"> - એકાંતવાદી - from one point of view - So by them - not right - અસંગતિ - પરસ્પર વિરોધી <p>* કેવળ અનિત્ય</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eg. સોનું નષ્ટ - why buy at all ધર્મ કરનાર - ફળથી વંચિત <p>* કેવળ નિત્ય ઘઉં રોટલી રસ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eg. બદ્ધ તે બદ્ધ - મુક્ત તે મુક્ત ધર્મ કરવાનું શું પ્રયોજન <p>* સર્વથા શુદ્ધ - સર્વથા અશુદ્ધ</p> <p>માનવામાં ઘણી અસંગતિ ઉત્પન્ન</p> <p>* વીતરાગ વિજ્ઞાન - અનુપમ છે</p> <p>વ્યવહારનયે - પર્યાયે નિશ્ચયનયે - સ્વભાવે</p>	<p>* બંધ-મોક્ષ અવસ્થા યથાર્થપણે</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nicely / correctly / exhaustively - Explained in Your teachings

યથાર્થ અનેકાંતમતમાં	તેથી આપ યથાર્થ ઉપદેષ્ટા છો
<p>II) <u>સ્યાદ્વાદિનો</u> - અનેકાંતમતમાં <u>તવૈવ મતે યુક્તં</u> - આપના મતમાં યથાર્થ નિરૂપણ <u>એકાન્તદૃષ્ટે ન</u> - એકાંતમતમાં ઠીક નહીં All fit rightly in your anekant precept - not in ekantik one-sided view</p>	<p>III) <u>ત્વમ્</u> - તેથી આપ જ <u>શાસ્તા અસિ</u> - યથાર્થ તત્વોપદેષ્ટા છો Only Thou art the right preacher of reality of substances (તત્ત્વ)</p>
<p>* બંધમોક્ષની વ્યવસ્થા સ્યાદ્વાદની અનેકાંત દૃષ્ટિના મતમાં જ a) યથાર્થપણે નિરૂપિત છે b) યુક્તિસંગત છે c) પરસ્પર અવિરોધીપણે દર્શાવી છે</p> <p>* એકાંત દૃષ્ટિવાળાઓના મતમાં - તે સિદ્ધ થતી નથી - બંધમોક્ષ વ્યવસ્થા યથાર્થપણે બંધબેસતી નથી</p>	<p>* આપ જ શાસ્તા પુરુષ છો તત્ત્વના યથાર્થ ઉપદેષ્ટા છો</p> <p>* અન્ય મતમાં તત્ત્વનિરૂપણ છે - પરંતુ એકાંતદૃષ્ટિથી નિરૂપિત તેથી યથાર્થ નિરૂપણ નથી</p> <p>* તેથી તે યથાર્થ ઉપદેષ્ટા નથી કથન માત્ર છે</p> <p>* આપની પ્રરૂપણામાં</p>
<p>* <u>બૌદ્ધમતમાં</u> = માત્ર પર્યાયદૃષ્ટિથી ક્ષણિકવાદી મત અનિત્યવાદી મત - સર્વ અનિત્ય - no નિત્ય તત્ત્વ - તો પછી બંધ-મોક્ષ કોનો? - Eg. Reward on ફાંસી - ધર્માનુષ્ઠાનનું ફળ કોને?</p> <p>* <u>સાંખ્યમતમાં</u> = માત્ર દ્રવ્યદૃષ્ટિથી કૂટસ્થ નિત્યવાદી મત - માત્ર ધ્રુવત્વનો જ સ્વીકાર - પરિવર્તનનો અસ્વીકાર - બદ્ધ - મુક્ત - ધર્માનુષ્ઠાન બદ્ધ જ - મુક્ત જ - કેમ? - વિરોધ ઉત્પન્ન થાય છે - બંધમોક્ષ કલ્પના માત્ર!</p> <p>* <u>આપના મતમાં યથાર્થ</u> a) Because you look at objects from multiple angles - not one-sided view b) કોઈ અસંગતિ નહીં - બન્ને નયથી નિરૂપણ c) ઉત્પાદ - વ્યય - ધ્રૌવ્ય સ્વીકાર - દ્રવ્યથી - પર્યાયથી - નિત્ય - અનિત્ય</p>	<p>- Provision of knowing object from multiple view points / angles - So true and perfect</p> <p>* So you are the right preacher Only promulgator of truth because તત્ત્વ explained through સ્યાદ્વાદ શૈલી (method)</p> <p>* તેથી આપ યથાર્થ ઉપદેષ્ટા છો પૂજ્ય છો - વારંવાર નમસ્કાર હો</p>

શ્લોક - ૫
સ્તુતિ કરવા અસમર્થ
યથાર્થ સુખ પ્રદાન કરો

<u>Introduction</u>	<u>ઈન્દ્ર અસમર્થ</u>
<p>* સ્તુતિકર્તા પોતાના ગર્વનો</p> <p>- પરિહાર કરતાં કહે છે</p> <p>- પોતાની લઘુતા દર્શાવતાં કહે છે</p>	<p>I) <u>હે આર્ય - O Revered One</u></p> <p>* ગુણોથી યુક્ત</p> <p>અનંતજ્ઞાનાદિ યુક્ત</p> <p>* ગુણવાનો દ્વારા સેવ્ય</p> <p>ગણધર, ઈન્દ્રાદિ દ્વારા સેવિત</p> <p>* આપની પવિત્રતા એવી છે કે</p> <p>સ્તુતિ કરનારને પુણ્યબંધ થાય</p> <p>પરંપરાએ કલ્યાણ થાય</p>
<p>* હે સંભવનાથ!</p> <p>- આપની સ્તુતિ કરવાનો ભાવ થયો છે</p> <p>- અલૌકિક ગુણોનું સ્તવન કરવું છે</p> <p>* સમર્થ ભક્તો પણ અસમર્થ છે</p> <p>પૂર્ણપણે આપની સ્તુતિ કરવામાં</p> <p>- મારા જેવા અલ્પજ્ઞાની</p> <p>શું જાણે? શું કરી શકે?</p> <p>* તોપણ આપના ગુણોનો મને</p> <p>- અતિશય ભીતરી અનુરાગ છે</p> <p>- તેથી ભાવથી પ્રેરિત થઈ</p> <p>સ્તુતિ કરી છે</p> <p>* પરમાત્માનું ગુણકીર્તન</p> <p>- કલ્યાણકારી - સુખકારી છે</p> <p>- કર્મો નાશ - વિભાવ અંત કરનારું</p> <p>- સર્વ પ્રકારે ભદ્ર કરનાર છે</p>	<p>II) <u>પુણ્યકીર્તે:</u> - પવિત્ર ખ્યાતિ</p> <p>પવિત્ર વાણીથી યુક્ત</p> <p><u>સ્તુત્યાં પ્રવૃત:</u> - આપની સ્તુતિમાં પ્રવૃત્ત થયેલ</p> <p><u>શક્ત:</u> અપિ - ઈન્દ્ર પણ lord of devas</p> <p><u>અશક્ત:</u> - અસમર્થ છે incapable</p> <p>* ઈન્દ્ર મહારાજા - જેઓ</p> <p>a) નિર્મળ કીર્તિધારી - યશવાળા</p> <p>b) પુણ્યશાળી</p> <p>c) અવધિજ્ઞાની</p> <p>d) વિદ્વાન = શ્રુતધારક</p> <p>e) અનેક શક્તિના ધારક</p> <p>* સંપૂર્ણપણે આપની સ્તુતિ કરવામાં</p> <p>અસમર્થ છે - નિષ્ફળ નીવડે છે</p> <p>* When the divinely glorious and supreme among devas is incapable of singing Your glory</p> <p>* Even illustrious Indra suffers from inadequacy while trying to describe Your virtues</p>

<p style="text-align: center;"><u>હું સર્વથા અસમર્થ છતાં</u></p>	<p style="text-align: center;"><u>સ્તુતિફળ</u></p>
<p>III) <u>માદૃશ: અજ્ઞ: કિમુ -</u> મારા જેવા અજ્ઞાની પુરુષ કઈ રીતે સમર્થ થઈ શકે</p> <p>- How can it be possible for an ignorant mortal like me</p>	<p>V) <u>ઉચ્ચૈ: - ઉત્કૃષ્ટ</u> <u>શિવતાતિમ્ - સુખની સંતતિ</u> <u>દેયા: મમ - પ્રદાન કરો મને</u></p> <p>Grant me the eternal bliss of liberation / self</p>
<p>* મારા જેવા અજ્ઞાની માનવ કઈ રીતે સમર્થ હોઈ શકે?</p> <p>- શું જાણું - શું કરું - અલ્પજ્ઞાની - અસમર્થ - જાણતો નથી - વર્ણન શું કરું</p> <p>* How can an ignorant like me do justice to the task?</p>	<p>* તેના ફળસ્વરૂપે આપ મને - ઉચ્ચ પ્રકારનું આત્મસુખ - કલ્યાણની પરંપરા - મોક્ષસુખ</p> <p>* પ્રદાન કરો આપો - પ્રાપ્ત કરવામાં સહાયક બનો</p>
<p>IV) <u>તથાપિ - તોપણ</u> <u>ભક્ત્યા - તીવ્ર અનુરાગ વશ</u> <u>સ્તુતપાદપદ્મો - ચરણકમળમાં સ્તુતિ કરી</u></p> <p>Even then while in such a hopeless state out of sheer devotion singing glory of Your lotus like holy feet</p>	<p>* મોક્ષસુખ સિવાય મને બીજી કોઈ સાંસારિક સુખની કામના નથી No worldly comforts or pleasures</p> <p>* ઊંચે લોગ - ઊંચી પસંદ સર્વોત્કૃષ્ટ મોક્ષસુખની પ્રાપ્તિ યાહું છું</p> <p>* મારું પ્રયોજન માત્ર સ્વાધીન - અનંત - મોક્ષસુખ છે સંસારી પદાર્થો નહીં</p>
<p>* અસમર્થ છતાં તીવ્ર પ્રેમવશ મેં સ્તુતિ કરી આપનાં ચરણકમળની સ્તુતિ કરી</p> <p>* અતિશય ભક્તિથી પ્રેરિત થઈને આપના ચરણોની ભક્તિ કરી</p> <p>* આપના ગુણો પ્રત્યે ભીતરી અનુરાગ છે માટે ભાવથી પ્રેરિત થઈ કરું છું</p> <p>* Still out of devotion Ventured into adoration of Your holy feet</p>	<p>* Message Climb the ladder - Short - long - everlasting happiness - વાસના - ઉપાસના - સાધના - વિષયાનંદ - ભજનાનંદ - આત્માનંદ - Sensual - emotional - spiritual</p> <p>* આચાર્યશ્રી સમન્તભદ્ર મુનિરાજ છે - અખંડપણે આત્મલીનતા સિવાય કોઈ પ્રયોજન નથી</p>